

PÕHIKOOLI LÕPUEKSAM. AJALUGU

II OSA. KÜSIMUSED. 60 P

Õpilase ees- ja perekonnanimi: _____

Kool: _____

MAAILM KAHE MAAILMASÕJA VAHEL 30 p

I. DEMOKRAATIA JA DIKTATUUR. MAAILMAMAJANDUS. 10 p

1. Vasta küsimustele teksti ja oma teadmiste põhjal. 5 p

Nimetatakse mõningaid peamisi demokraatliku elustiili tunnusjooni. Need oleksid:

- 1) diskussioonivõimalus, üksteise seisukohtade arvestamine ning kompromissivalmidus;
- 2) seaduslikult tegutseva opositsiooni olemasolu;
- 3) erinevate väärtushinnangute ja seisukohtade aktsepteerimine;
- 4) ühe partei või ideoloogia domineerimise võimaluse puudumine;
- 5) peamiste inimõiguste tunnustamine;
- 6) vabadus avaldada oma arvamust.

Tagasivaade minevikku – erinevad vaatenurgad. Ajalooõpetaja käsiraamat. 2000. Lk 16.

1.1. Võrdle tekstile tuginedes demokraatiat ja diktatuuri, too välja kolm erinevust. 3 p

	Demokraatia	Diktatuur
1.	1	2
2.	3	4
3.	5	6

1.2. Missugused ideelis-poliitilised voolud esindavad demokraatlikku, missugused diktatuurset mõtlemist? Paiguta kõik voolud õigele reale. 2 p

Liberalism, sotsiaaldemokraatia, fašism, konservatism, natsionaalsotsialism, kommunism.

Demokraatia: _____

Diktatuur: _____

Täidab
hindaja

3 p

2 p

2. Ülemaailmne majanduskriis. 5 p

2.1. Kes on fotol kujutatud USA president, kelle poliitika tõi USA ülemaailmsest majanduskriisist välja? 1 p

<http://blogs.clarionledger.com>

2.2. Kuidas nimetati tema poolt algatatud tegevuskava majanduskriisi ületamiseks USA-s? 1 p

2.3. Tähistab tabelis ristiga (X) kas väide iseloomustab elu USA-s 1920. või 1930. aastatel. 3 p
(kõik õiged 3 p; 3–4 õiget 2 p; 1–2 õiget 1 p)

1920. aastad	Iseloomulik joon	1930. aastad
	Riik hakkas hoolitsema abivajajate eest, makstes töötutele abiraha ja vanuritele pensioni. 10	
	Kehtestati kontroll panganduse üle. 11	
	Tehastes hakati laialdaselt kasutama konveiereid. 12	
	Põllumeestele tehti ettepanek vähendada tootmist ning riik maksis vähendamise eest hüvitist. 13	
	Raha laenati nii kaupade ostmiseks kui ka äri alustamiseks. 14	

II. DIKTATUURID EUROOPAS. 12 p

1. Kes on pildidel kujutatud isikud? Mis riike nad juhtisid? 2 p
(õige isik ja riik koos annavad punkti)

<http://trash-can-dance.blogspot.com/2009/05/soviet-story.html>

Isik: _____ Isik: _____

Riik: _____ Riik: _____

Täidab
hindaja

1 p

8

1 p

9

3 p

2 p

15

3. Kirjuta daatumi järele rahvusvahelise organisatsiooni nimetus, millega Eesti Vabariik sel aastal ühines. Lisa selle organisatsiooni tegevusvaldkond. 4 p

1991. aastal: _____

Tegevusvaldkond: _____

2004. aastal: _____

Tegevusvaldkond: _____

VI. TEADUSE JA TEHNIKA ARENG 20. SAJANDI TEISEL POOLEL JA 21. SAJANDI ALGUSES. 9 p

1. Alljärgnevas tabelis on toodud teaduse ja tehnika saavutused. Kirjuta iga saavutuse juurde üks positiivne ja üks negatiivne mõju. 6 p

Positiivne mõju	Saavutus	Negatiivne mõju
	kosmose vallutamine inimese poolt	
57		58
	tuumaenergia kasutuselevõtt	
59		60
	Interneti leiutamine	
61		62

2. Mis ohustab maailma? 3 p

2.1. Mis on terrorismi põhjuseks? 1 p

2.2. Nimeta lisaks terrorismile üks globaalprobleem ja iseloomusta selle olemust. 2 p

Globaalprobleem: _____

Olemus: _____

Täidab
hindaja

4 p

56

6 p

1 p

63

2 p

64

V. EESTI VABARIIGI ISESEISVUSE TAASTAMINE. 11 p

1. Vasta küsimustele allika ja oma teadmiste põhjal. 4 p

Arnold Rüütli meenutused.
„..... Suveräänsusdeklaratsioon kui tähis iseseisvuse taastamisel tunnistas kõrgeimaks riigivõimu kandjaks ja teostajaks eesti rahva. Ülemnõukogu otsusega juunist 1988 oli juba taastatud ka rahvussümboolika ning detsembris 1988 sai eesti keel riigikeele staatuse. Oma valmisolekut võtta vastutus kõrgema riigivõimu kandjana oli rahvas demonstreerinud koondumisel Rahvarindesse juba 1988. aasta suvel.”

Riikliku iseseisvuse taastamine parlamentaarsel teel aastatel 1990–1992.
Rahvusvaheline ajalookonverents 21.–22. august 2008. Ettekannete kogumik.
Koostaja A. Veetõusme. 2009. Lk 96.

1.1. Milline on suveräänsusdeklaratsiooni tähtsus Eesti ajaloos? 1 p

1 p 50

1.2. Nimeta veel üks otsus, mis võeti vastu 1988. aastal. 1 p

1 p 51

1.3. Mis organisatsioon asutati 1988. aasta aprillis? Too üks näide selle organisatsiooni tegevusest. 2 p

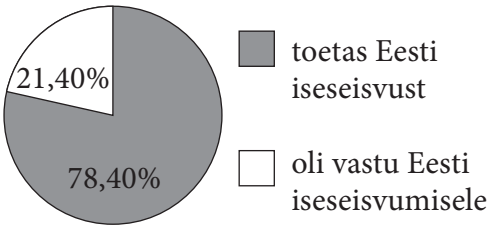
Organisatsioon: _____

Tegevuse näide: _____

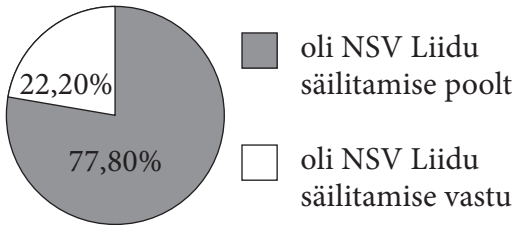
2 p 52

2. Vasta küsimustele diagrammide ja oma teadmiste põhjal. 3 p

Referendum Eestis 3. märts 1991

Referendum NSV Liidus 17. märts 1991

*Eesti ei osalenud.

2.1. Seleta mõiste referendum. 1 p

1 p 53

2.2. Mida taheti NSV Liidus referendumil abil teada saada? 1 p

1 p 54

2.3. Selgita diagrammidele toetudes, milles erinesid referendumite tulemused. Vastamisel kasuta protsente. 1 p

1 p 55

Täidab
hindaja

2. Iseloomusta totalitaarset riiki. 5 p

2.1. Valitsemine. 2 p

a) _____

b) _____

2 p 16

2.2. Majandus. 1 p

1 p 17

2.3. Ajakirjandus. 2 p

a) _____

b) _____

2 p 18

3. Euroopa poliitiline kaart. Demokraatlikud ja diktatuuririigid. 5 p

3.1. Võrdle, kas 1920. ja 1938. aastal valitses tabelis toodud riikides demokraatia või diktatuur. Märki iga riigi juurde vastavatesse lahtritesse rist (X). Kasuta atlasest kaarte 90 ja 91 (lk 82). 3 p (6–7 õiget 3 p; 4–5 õiget 2 p; 3 õiget 1 p)

1920. aasta		Riik	1938. aasta	
demokraatia	diktatuur (autoritaarne või totalitaarne)		demokraatia	diktatuur (autoritaarne või totalitaarne)
		Saksamaa		
		Ungari		
		Austria		
		Tšehhoslovakkia		
		Poola		
		Soome		
		Nõukogude Venemaa/ Nõukogude Liit		

3.2. Mis riikides oli **kogu** vaadeldava aja demokraatia? Nimeta kaks riiki. 1 p

a) _____ b) _____

1 p 26

3.3. Mis riikides oli **kogu** vaadeldava aja diktatuur? Nimeta kaks riiki. 1 p

a) _____ b) _____

1 p 27

SA INNOVE
PÕHIKOOLI LÕPUEKSAM AJALUGU 2013

III. EESTI VABARIIK 1920.–1930. AASTATEL 8p

1. Demokraatlik või autoritaarne Eesti Vabariik. 6p

1.1. Missugust perioodi iseloomustavad esitatud tunnused? Märki iga tunnuse juurde vastavasse lahtrisse rist (X). 3p
(6–7 õiget 3 p; 4–5 õiget 2 p; 3 õiget 1 p)

1920–1934	tunnus	1934–1940
	Tegutses palju poliitilisi erakondi, mis moodustasid koalitsioonivalitsusi. 28	
	Ajakirjandus oli vaba, puudus tsensuur. 29	
	Riigikogu ei käinud koos, riigielu korraldati riigivanema dekreetidega. 30	
	Loodi presidendi ametikoht. 31	
	Sagedased valitsusevahetused, vastuolud koalitsioonipartnerite vahel. 32	
	Eesti kuulutab end neutraalseks. 33	
	Eesti võetakse Rahvasteliidu liikmeks. 34	

1.2. Kumb perioodidest oli demokraatlik, kumb autoritaarne? Kirjuta ajavahemik. 1p

Demokraatlik: _____ Autoritaarne: _____

1.3. Leia loetelust kaks asjaolu, mis viisid Eesti vaikivasse ajastusse. Kirjuta vastused väidete alla. 2p

Asundustalude rajamine
Kultuurautonoomia vastuvõtmine
Ülemaailmse majanduskriisi mõju
Kommunistide mässukatse 1. detsembril
Vabadussõdalaste (vapside) tegevus

a) _____
b) _____

2. Eesti Vabariigi kultuurielu. 2p

2.1. Kas väide on õige (Õ) või väär (V). 2p (4–5 õiget 2 p; 2–3 õiget 1 p)

37	Haridustaseme tõstmiseks kehtestati 6-klassiline koolikohustus, laiendati koolivõrku ja ehitati hulk moodsaid koolimaju.
38	Tallinna Tehnikaülikool sai oluliseks teaduskeskuseks Tartu Ülikooli kõrval.
39	Teatrielu keskuseks kujunes Tartu, kus asus kolm kutselist teatrit: Vanemuine, Estonia ja Endla.
40	Legendaarne oli maadleja Kristjan Palusalu, kes võitis Moskva olümpiamängudel kolm kuldmedalit.
41	Eestis tegutses kaks kunstikooli: Kõrgem Kunstikool Pallas Tartus ja Riigi Kõrgem Kunstikool Tallinnas.

Täidab
hindaja

3p

1p

2p

2p

MAAILM PÄRAST TEIST MAAILMASÕDA 10p

IV. ARENENUD TÖÖSTUSRIIGID 1950.–1980. AASTAIL. 10p

1. Sotsiaalne turumajandus. 5p

1.1. Nimeta kaks turumajanduse tunnust. 2p

a) _____
b) _____

1.2. Millised olid sotsiaalse turumajanduse rakendamise tagajärjed Saksa Liitvabariigis? 2p

a) _____
b) _____

1.3. Seleta mõiste *heaolühiskond*. 1p

2. Majanduslik lõimumine. 2p

2.1. Mis oli Euroopa Liidu asutamise eesmärk? 1p

2.2. Millal ühines Eesti Euroopa Liiduga? Kirjuta aasta. 1p

3. Töö pildiga. Vasta küsimustele pildi ja oma teadmiste põhjal. 3p

<http://sf.funcheap.com/mlk-day-march-parade-soma/>

3.1. Mis riigi poliitik oli Martin Luther King? 1p

3.2. Mis oli Martin Luther Kingi tegevuse eesmärk? 1p

3.3. Milline oli Martin Luther Kingi tegevuse mõju? 1p

Täidab
hindaja

2p

2p

1p

1p

1p

1p

1p

1p